

Max Seeck

Het nachtmeisje

Vertaald uit het Fins door Petri Hoogendijk

A.W. Bruna Uitgevers

Proloog

29 september 1982

Martin Hedblom legt de krant opgevouwen op tafel en geeuwt. Hij heeft de sportbijlage van de *Nya Åland* nu al voor de tweede keer doorgenomen, maar ook deze keer was het geen bijzonder groot genoegen. De afgelopen voorjaar opgerichte lokale krant is weliswaar meer naar zijn smaak dan concurrent *Tidningen*, maar een *The New York Times* is het bij lange na niet.

Martin schraapt met zijn nagel over de kring die zijn koffiekopje op de voorpagina heeft achtergelaten en legt zijn voeten op tafel. Hij werpt een blik op de klok aan de wand; de minutenwijzer zal zo de twaalf aantikken en dan is het twee uur, wat betekent dat zijn nachtdienst er pas voor de helft op zit.

Hij ziet zichzelf in de glazen wand van zijn kleine werkruimte en richt zijn blik dan snel weer op de krant, alsof hij een afkeer heeft van zijn spiegelbeeld. Daarin is niet dezelfde Martin te zien die bijna vier decennia geleden in dienst trad als nachtportier van het kindertehuis. Zijn gezicht is opgezwollen als gistdeeg, om van zijn buikomvang nog maar te zwijgen. En hoewel zijn bakkebaarden, die overgaan in zijn stoppelbaard, nog breed en vol zijn, groeit er op zijn hoofd al vele jaren geen enkel haartje meer.

Martin is een futloze en gemakzuchtige vrijgezel van vijfenvijftig die al zijn hele leven in hetzelfde gat op Åland woont,

afgezien van een korte periode waarin hij als drummer zijn geld probeerde te verdienen en optrad op de veerboot naar Zweden. Daarna keerde hij terug naar de baan die hij kende en die – nog belangrijker – voor een luiwammes als hij gemakkelijk en zorgeloos genoeg was. Zo onverbloemd had zijn vader, een professor, het uitgedrukt en daarmee had hij zijn enige zoon jammerlijk treffend beschreven.

Martin pakt zijn grijze veldfles, neemt een slok van de met sinas gemengde brandewijn en tuurt de lege gangen in. Alle kinderen liggen in hun kamers, in een diepe slaap verzonken, en hij heeft vannacht waarschijnlijk bijna niets te doen. Hij hoeft zelden in actie te komen, eigenlijk nooit. In principe zou hij achter zijn bureau zoveel kunnen zuipen als hij maar wil. Hij zou desnoods de hele nacht kunnen slapen en toch zijn salaris kunnen opstrijken, ware het niet dat die hufters van de gemeentelijke sociale dienst soms onaangekondigde controles uitvoeren. Martin is al twee keer betrapt terwijl hij een dutje deed en de volgende keer kan hem dat zijn baan kosten. Zo dicht bij zijn pensioen is het gewoon niet verstandig om een dergelijk risico te nemen.

De klok laat een zachte klik horen om aan te geven dat hij op het hele uur is aangekomen.

Martin kijkt even naar de bureaulade waarin onder een stapel mappen een pornoblaadje ligt. Hij vindt het altijd een beetje dubieus om zich tijdens zijn nachtdienst af te trekken, maar een van de kinderen is uit logeren bij de familie Nordin en de overige drie slapen ieder in hun eigen kamer, dus niemand kan hem betrappen. Hij wil namelijk absoluut niet ver-rast worden of anderszins consternatie veroorzaken. Dat maakt hij zichzelf in elk geval wijs. Hij wil alleen maar de tijd doden in het gezelschap van Desiree West en Laura Sands.

Hij maakt zijn riem los en trekt de lade open. Alleen al bij de gedachte aan de pin-ups gaat zijn bloed sneller stromen. Hij zal ze vannacht een goede beurt geven, in elk geval in

zijn fantasie. Er zit alvast een tissue in zijn broekzak...

Maar net als zijn vingers het pornoblaadje aanraken gaat de zwarte telefoon op tafel over. Martin laat het blad los en neemt snel de hoorn op, zodat niemand in huis wakker wordt van het gerinkel, helemaal niet nu hij met zijn gulp open aan zijn bureau zit.

‘Kindertehuis Smörregård,’ zegt hij met een hese stem, en hij schraapt zijn keel. Met zijn vrije hand maakt hij haastig zijn riem vast, alsof de beller hem kan zien.

Maar uit de hoorn klinkt alleen maar een gelijkmatig ademhalen.

‘Hallo?’ zegt Martin.

Nu hoort hij een stem die iets lijkt te neuriën. Het is een melancholische melodie die hem vaag bekend voorkomt.

Verdomme.

Martin voelt ergernis opkomen: een of andere idioot heeft midden in de nacht besloten het kindertehuis te bellen en hem in de maling te nemen. Het kan niet een van de kinderen zijn, want in het gebouw zijn maar twee functionerende telefoons: de ene houdt hij in zijn klamme hand en de andere staat achter een afgesloten deur in de werkkamer van directeur Boman. Bovendien heeft geen van de kinderen de slaapkamer verlaten sinds de lichten zijn gedoofd, zelfs niet om even naar het toilet te gaan.

‘Wie is daar?’ vraagt Martin, en hij maakt aanstalten de hoorn op de haak te gooien. Maar de melodie die de beller zachtjes neuriet kalmeert hem even. Hij kan zich het liedje, dat hij ondertussen tientallen jaren niet meer heeft gehoord, maar al te goed heugen. ‘De trekvogels’.

Ineens stopt het geneurie. Martin drukt de bakelieten hoorn steviger tegen zijn oor. Het spreekgedeelte stinkt naar opgedroogd speeksel.

‘Ben je er klaar voor?’ vraagt de stem. Die is zacht en kan zowel van een vrouw als van een man zijn, of van een kind.

‘Wat? Waarvoor?’ gromt Martin, en hij hoort de angst in zijn stem. ‘Wie is daar?’

Eventjes hoort hij alleen een rustig ademen.

‘Het is twee uur,’ gaat de fluisterende stem dan verder.

Martin werpt instinctief een blik op de wandklok.

‘Wat heeft dit in godsnaam te betekenen?’

‘Ik wacht hier. In een blauwe jas. Kom me halen,’ zegt de stem, die vervolgens weer dezelfde melodie begint te neurien. Een paar seconden later eindigt het gesprek met een mechanische klik, waarna Martin alleen nog de bezettoon hoort, die nazingt in zijn oren als hij de hoorn al heeft neergelegd.

Hij duwt de bureaulade dicht. Dacht hij daarnet nog aan het roodharige meisje op de centerfold met haar verleidelijke ogen, holle rug en stevige borsten, nu wordt hij door heel andere gedachten in beslag genomen. Er gaan koude rillingen over zijn rug terwijl hij zijn blik door de lege gang laat glijden, langs de gesloten deuren van de kamers waarin de kinderen slapen. Of zouden moeten slapen.

Het is twee uur... In een blauwe jas.

Martin zet zijn tanden op elkaar en kan zich er met moeite van weerhouden om met zijn vuist op tafel te slaan, elke deur van deze bouwval in te trappen en de kinderen de gang op te commanderen. Dat is wat de directeur zou doen. Waarschijnlijk is een van de kinderen hier op de een of andere manier verantwoordelijk voor. Een smakeloze grap. Smakeloos, maar meesterlijk angstaanjagend, dat moet gezegd worden. Wie dat rotjong ook is, Martin zal hem wel even laten zien wie hier bang is en voor wie.

Hij legt zijn hand op de hoorn. Er gaat een minuut voorbij zonder dat er iets gebeurt. De telefoon staat zwijgend op tafel.

Hier ben ik.

Martin denkt aan de woorden die hij zojuist heeft gehoord en merkt dat de haartjes op zijn armen overeind staan. Het

lied dat de beller heeft geneuried krijgt hij maar niet uit zijn hoofd. *Dat kan niet waar zijn.*

Iemand wil me bang maken, denkt hij. En diegene slaagt daar ook nog in, verdomme.

Toch moet hij dit onderzoeken. Hij moet naar buiten gaan en een blik op de steiger werpen, anders kan hij het niet loslaten. De mogelijkheid dat iemand...

Martin pakt de sleutelbos van tafel en staat op. Hij stapt zijn portiershokje uit en beent de gang in. De deuren van alle kamers zijn dicht, net als de keukendeur aan het eind van de lange gang. De stilte wordt slechts verbroken door de hartslag die hij in zijn oren kan horen.

In de lege gang klinken zijn stappen hol. Martin kijkt om zich heen en loopt het trapje af dat naar de stevige buitendeur leidt. Daarachter ligt het grasveld en verderop, aan de linkerkant, bevinden zich de rode boothuisjes en de T-vormige aanlegsteiger. Terwijl hij het trapje af loopt bedenkt hij dat hij in de kamers van de kinderen had moeten gluren om er zeker van te zijn dat ze alle drie daadwerkelijk in hun bed liggen. Het zou niet de eerste keer zijn dat een van hen uit het raam klimt en wegloopt. Maar de uitbreker had dan ergens een telefoon moeten opduikelen om zijn streek uit te halen, en daarvan zijn er maar heel weinig op dit eiland: misschien dat het huis van de Nordins er een heeft, twee kilometer verderop op de zuidoever en...

Zou de snotaap die bij de Nordins logeert hierachter zitten?

Martin doet de deur open en loopt naar buiten. Het gras glinstert nog van de motregen en deze septembernacht wordt verlicht door de tuinlampen en de halvemaan die helder aan de hemel schijnt. Het dekzeil op de roeiboten, die omgekeerd naast de boothuisjes liggen, wappert dusdanig in de wind dat Martin de steiger niet kan zien. Hij wrijft over zijn vochtige neus en loopt vastberaden naar de oever. Al snel krijgt hij weer een koude rilling. Tegen de weerspiegeling van de maan

in het water tekent zich het silhouet af van een kind dat op de steiger staat.

Nee, verdomme...

Martin wil zich omdraaien, teruglopen naar het huis en de deur achter zich op slot doen. Iemand bellen en... Maar wie? Een kind dat in de vroege uurtjes in een dunne jas op de steiger staat te rillen is geen zaak voor de politie, maar eerder voor de sociale dienst. En nu hij er beter over nadenkt, concludeert hij dat de gestalte die met het gezicht naar de zee staat een van de vier kinderen moet zijn voor wie hij ambts-halve verantwoordelijk is. Hij moet zijn werk doen en het kind in veiligheid brengen, ook al lijkt deze situatie huiveringwekkend veel op een verhaal dat Martin maar al te goed kent. Een verhaal dat iedereen die hier in de omgeving woont heeft gehoord. Hijzelf herinnert het zich als de dag van gisteren.

‘Hallo?’ zegt Martin, maar de gestalte verroert zich niet. De panden van de blauwe jas wapperen in de wind. Het moet een van de meisjes zijn. ‘Milla, ben jij het?’

Martin houdt zijn adem in, loopt verder en is ook zelf ver-rast door zijn vastberadenheid. De gerstbruine haren van het meisje zijn in een paardenstaart samengebonden, die met de wind meebeweegt. Het is een meisje, dat moet wel. Een van de twee. Milla of Laura.

De contouren van het kind, dat nog geen anderhalve meter lang is, worden met elke stap die hij zet scherper. Haar nek staat een beetje scheef, haar hoofd neigt iets naar rechts, stijf als van een lijk.

‘Laura?’

Het kind reageert niet.

Martin loopt de steiger op en voelt hoe die wiebelt op de lange drijvers. Hij verheft zijn stem en merkt dat die trilt van de spanning.

‘Hé! Ophouden nu! Dit is niet leuk meer,’ zegt hij, en onbe-

wust blijft hij staan. Waarom draait het meisje zich niet om? Hoort ze hem niet? De wind laat het dekzeil knallen. Martins hart bonkt.

Hij loopt voorzichtig naar het meisje toe. De steiger schommelt onder zijn voetstappen, klaar om hem in het ijskoude water te werpen.

Dit is niet echt, denkt hij, en hij overweegt nogmaals om rechtsomkeert te maken. Want ook al gaat het overduidelijk om een kind, toch is de situatie behoorlijk griezelig. Niet in het minst omdat hij ooit, lang geleden, een klein kind op precies dezelfde plek heeft zien staan, de ene nacht na de andere. Tot het spoorloos verdween.

Martin zet een paar stappen, nadert de gestalte en steekt zijn hand uit om het meisje aan te raken.

En net als hij zijn hand op haar schouder legt en het knokige lijfje onder zijn vingertoppen voelt, bespeurt hij een hevige pijn in zijn hals. Hij valt op zijn knieën. Martin heeft geen tijd om te schreeuwen, en geen van de kinderen van Kindertehuis Smörregård verschijnt achter de ramen. Liggend op de steiger ziet hij de gerstbruine haren die in de wind wapperen en een bleek, uitdruktingsloos gezicht. En dan maken het nachtelijke landschap en het in zee glinsterende maanlicht plaats voor complete duisternis.

1

2020

Het gezoem is zo zacht dat het eigenlijk niet stoort. En toch lukt het Jessica niet om het te negeren.

De vrouw wacht op Jessica's antwoord, al bijna een minuut lang. Jessica heeft haar gedachten uitzonderlijk helder in haar hoofd geformuleerd, maar het kost haar moeite ze uit te spreken.

'Ik probeer waarschijnlijk te zeggen dat... Mijn leven was met dat van iemand anders verstrengeld,' begint Jessica, en ze verbaast zich over de zelfverzekerde toon van haar stem. 'Ik zag mijn leven vanuit het perspectief van iemand anders. Begrijp je?'

De vrouw die in een beige fauteuil tegenover Jessica zit antwoordt niet meteen, maar gebruikt de stilte om haar aan te sporen verder te praten. Ze verstaat de kunst om iemand te sturen; de sessie volgt vooraf vastgestelde stappen. Hier zitten niet twee gelijkwaardige mensen tegenover elkaar die zonder agenda met elkaar discussiëren. Alles is klinisch en gecoördineerd, maar Jessica laat zich er niet door van de wijs brengen. Ze wist waar ze aan begon toen de psychotherapie een maand geleden van start ging.

'Voordat ik Erne ontmoette... Ik was in de war. Ook al had ik dat toen niet in de gaten. En nu...' Jessica's stem stukt plotseling, alsof ze verder niets mag zeggen. Alsof iemand het haar verbiedt.

De psychiater dringt niet aan, maar gaat rechtop zitten en pakt haar pen steviger vast. Ze drukt de punt ervan naar binnen en weer naar buiten. Deze terugkerende beweging zou onder andere omstandigheden een rusteloze indruk kunnen wekken, maar de psychiater voert die volkomen beheerst uit.

Jessica kijkt naar de hoekige knokkels en opvallend glanzende, lichtblauw gelakte nagels van de vrouw – een nogal gedurfde kleur voor een specialist in de psychiatrie. Misschien zou een patiënt die in de luie stoel zijn hart lucht iets conservatievers mogen verwachten. Iets ingetogeners. Meevoelenders. Iets wat aantoont dat de psychiater niet boven de situatie verheven is.

‘Jessica?’ zegt ze.

Jessica kijkt haar aan. ‘Wat?’

Jessica’s gedachten worden onderbroken, haar hersenen lijken in de visuele prikkels een voorwendsel te vinden om te stoppen met praten.

Het gebruinde gezicht van de vrouw krijgt een tedere uitdrukking.

‘Ga maar door. Je was aan het vertellen dat je in de war was en nu...’

Het duurt even voordat Jessica haar gedachten weer op orde heeft. Eigenlijk wil ze haar plotselinge ingeving helemaal niet met deze vrouw – of met wie dan ook – delen, maar tegelijkertijd brandt ze van verlangen naar het hardop uitgesproken oordeel van een deskundige. Ze wil weten of haar demonen de opmerkelijke blik van de psychiater kunnen ontwijken, zich kunnen verstoppen. Of zijn ze ook voor haar goed zichtbaar na Jessica’s ingeving?

‘Ik denk dat ik nooit van mijn leven heb gehouden. Of beter gezegd: van mezelf. En toen had ik opeens iemand die me op zijn eigen manier bewonderde. Die van me hield zoals een vader van zijn dochter. En dat gaf betekenis aan mijn leven,’ zegt Jessica. Ze luistert even naar de woorden die ze net heeft

uitgesproken, alsof die in de stilte worden herhaald. En ineens voelt ze schaamte. 'Ik weet niet of het kwam doordat ik Erne verloor. Of doordat ik een voor mij belangrijk perspectief kwijtraakte. Doordat ik niet alleen van Erne hield, maar vooral van mezelf zoals Erne me zag,' vervolgt ze, ook al zegt haar verstand dat ze moet zwijgen.

De psychiater legt haar notitieblok op de stoelleuning en drukt haar vingertoppen tegen elkaar. Haar blik is ernstig.

'Volgens mij hebben we nu een belangrijk punt te pakken.'

Wat een enorm cliché, denkt Jessica. Is dit dan de doorbraak waarvan in tv-series altijd sprake is?

'Maar...' zegt Jessica.

De psychiater glimlacht, alsof ze de inzichtelijke vraag wil belonen.

'Maár ik maak me ook een beetje zorgen.'

Jessica schudt haar hoofd omdat ze niet zeker weet wat de vrouw precies bedoelt. Terwijl ze wel een vermoeden heeft.

'Heb je het gevoel dat je leven sinds Ernes dood geen zin meer heeft?' vraagt de psychiater terwijl ze haar hoofd een stukje optilt. 'Is het samen met Erne gestorven?'

Jessica kijkt de vrouw aan, wier blik bezorgdheid verraadt. Misschien alleen een professionele bezorgdheid, maar toch.

Wanneer Jessica niets zegt, gaat de psychiater verder: 'Heb je het gevoel dat je op een bepaald moment je leven alleen voor Erne leidde?'

Jessica fronst haar voorhoofd, een opkomende misselijkheid brandt in haar keel. Ze pakt het glas, neemt een slok lauw water en richt haar blik dan op het raam. De kale takken van een grote eik schommelen in de wind, ze krommen zich als knokige vingers die van hun vlees zijn ontdaan. De plafondlampen gaan minder fel branden en het wordt steeds schemeriger in de kamer. Het gezoem wordt sterker, alsof de elektromagnetische spanning in de ruimte toeneemt.

'Het is heel gewoon dat mensen anderen willen behagen,

bijvoorbeeld hun ouders, en als degenen voor wie we al die moeite hebben gedaan voorgoed uit ons leven verdwijnen, laat hun dood een enorm gat achter. De mens ervaart dan naast verlangen ook zinloosheid, kan of wil niet meer alleen voor zichzelf leven. Zit ik op het juiste spoor?’

Jessica zwijgt. Ze kijkt nog steeds naar de dansende boomtakken, ziet hoe ze langs de witgeverfde raamkozijnen naar binnen dringen zonder de ruiten kapot te maken. Ze kronkelen door de kamer en strengelen zich als glanzende zwarte slangen om haar enkels en versterken hun greep steeds meer.

‘Want als dat het geval is,’ gaat de psychiater verder, ‘moeten we dit uiterst serieus nemen.’

Jessica knippert een paar keer met haar ogen en de verlichting in de kamer wordt weer normaal.

De slangen trekken zich terug, verdwijnen naar de andere kant van de ramen en verstarren weer tot hout. Eventjes doet het gele licht in de kamer pijn aan haar ogen.

De psychiater pakt haar schrijfblok en pen weer op en maakt notities. Jessica kijkt toe hoe de pols van de vrouw beweegt tijdens het schrijven, maar ze weet niet om welke woorden het gaat. Heeft ze zojuist de woorden *depressief* en *mogelijk zelfdestructief* in haar boekje met de leren kaft geschreven? Dat zou een nogal treffende beschrijving zijn, wat betekent dat de zielenknijper het uurtarief waard is.

‘Wie moet dat?’ vraagt Jessica, en ze zet het glas water weer op tafel. De misselijkheid heeft zich meester gemaakt van haar hele lichaam, keert haar maag om en schroeit haar slokdarm. Ze zou het liefste naar het toilet willen rennen om over te geven, maar ze beheerst zich en slikt een paar keer.

‘Wat bedoel je?’

‘Je zei dat wij dit heel serieus moeten nemen.’

‘Jij en ik,’ zegt de psychiater om haar punt duidelijker te maken, en ze zet haar bril met smal montuur recht. ‘Wij hebben een maand lang de nodige zaken besproken en belangrijke

bevindingen gedaan, maar vandaag heb ik voor het eerst iets gehoord waar we ons beslist in moeten verdiepen. Ik zou het een soort hopeloosheid willen noemen. Je moet proberen je uit die gemoedstoestand te worstelen, al zal dat niet makkelijk zijn.'

Buiten in de vrieskou verroeren de takken zich heel even niet, totdat een gierende windstoot ze weer tot leven wekt. Deze keer lukt het ze echter niet om Jessica uit haar concentratie te halen.

'Tuula?' zegt ze, en ze merkt dat die naam hardop uitgesproken vreemd klinkt. Het is waarschijnlijk de eerste keer dat ze de psychiater bij haar voornaam noemt.

'Ja?'

'Ik heb alleen al de afgelopen twee jaar een dozijn moorden en doodslagen onderzocht,' zegt Jessica, en ze lacht even zonder haar mondhoeken te bewegen. 'Als je een gat in de muur slaat en je vindt daarachter een mooie jonge vrouw. Of je ziet een gestenigde man, een ingeslagen schedel bedekt met een bloederige haardos. Of je ruikt het vlees van iemand die levend is verbrand, wat je eraan herinnert dat er ergens op de wereld honden levend worden gekookt, omdat de door angst en pijn vrijgekomen adrenaline het vlees malser maakt.'

De psychiater lijkt zich ongemakkelijk te voelen. Waarschijnlijk zou ze Jessica het liefst willen vragen om te stoppen, zodat ze het gesprek duidelijker kan begrenzen. Maar ze kan haar patiënt nu niet onderbreken, omdat die op dit moment meer prijsgeeft dan ooit tevoren.

'Begrijp je waar ik naartoe wil?' vraagt Jessica, en ze gaat door voordat de psychiater kan reageren. 'Ik heb nooit hoop gehad. Niemand van ons heeft hoop. Maar vroeger kon ik daar wellicht beter mee omgaan. Ik had de zinloosheid van mijn bestaan geaccepteerd.'

De psychiater slaat haar notitieboekje dicht en legt het op haar schoot.

‘Jessica, we moeten nu over de mogelijkheid nadenken dat...’

Er gaat een golf van misselijkheid door Jessica heen en ze springt uit haar stoel. Ze heeft de hele sessie last gehad van braakneigingen, die al begonnen toen ze onderweg was naar de wijk Katajanokka en nu steeds ondraaglijker worden.

‘Ik moet gaan.’

‘We zijn nog maar halverwege,’ zegt de psychiater verbaasd terwijl ze langs Jessica heen naar de wandklok kijkt.

‘Sorry. Ik betaal natuurlijk voor een heel uur.’

‘Dat is niet wat ik...’

‘Bedankt, Tuula.’

De psychiater is onthutst en vraagt: ‘Zullen we een datum prikken?’

Jessica antwoordt niet. Ze werpt alleen een snelle blik op de takken van de eik die tegen het raam schrapen.

Ik denk niet dat we elkaar nog zullen zien. Tabee!